

DEMOKRACIJA OD BLIZU

Demokracija je ...

1. a) Demokratično sprejete odločitve so sprejete s soglasjem večine udeležencev. Nedemokratične odločitve sprejme posameznik ali manjša skupina ljudi, ki si jemlje pravico odločanja v imenu celotne skupnosti.
 2. Volitve so oblika demokratičnega odločanja, saj na njih polnoletni državljani odločajo o za skupnost pomembnih odločitvah ali izbirajo predstavnike ljudstva, ki v njihovem imenu sprejemajo odločitve. Na volitvah je sprejeta odločitev, ki jo potrdi večina sodelujočih.
 3. Javnost pridobi informacije o delu izvoljenih predstavnikov oblasti na primer na novinarskih ali tiskovnih konferencah.
 4. Dolžnosti nosilcev oblasti do volivcev so: delovati pravično, javno, v korist in v dobro države in državljanov.
 5. a) Vsak državljan, ki je dopolnil 18 let.
b) Biti mora polnoleten in državljan RS.
c) Volilna pravica je splošna in enaka, kar pomeni, da je pravica vsakega državljana, ki je dopolnil 18 let, voliti in biti izvoljen ne glede na razredno, narodnostno, rasno, ekonomsko ali drugo pripadnost.
č) Volitve so ena izmed najpomembnejših značilnosti demokracije. So pomembna manifestacija (praznik) večinske volje ljudstva (demokracija).
6. a) Individualni odgovori (npr. svoboda gibanja, pravica do zasebne lastnine, svoboda izražanja itd.).
- b) Volilna pravica je temeljna politična pravica državljana. Z njo uresničujemo svojo voljo in izražamo politično moč tako, da izberemo predstavnike, ki v našem imenu sprejemajo za državo in skupnost pomembne odločitve.
- 7.
- Državni zbor sestavljajo poslanci državljanov Slovenije in šteje **90** poslancev.
- Poslanci** se volijo s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem.
- V državni zbor se vedno izvoli po en poslanec **italijanske** in **madžarske** narodne skupnosti.
- Volilni sistem ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev.
- Poslanci, razen poslancev narodnih skupnosti, se volijo po načelu sorazmernega predstavnštva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v Državni zbor, pri čemer imajo **volivci** odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom.
8. a) podeljuje odlikovanja in častne naslove
 - b) razglašá zakone
 - c) je vrhovni poveljnik vojske
9. Individualni odgovor (npr. Ministrstvo za finance, Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za zdravje itd.).
10. Zakonodajna oblast – nosilec zakonodajne oblasti je državni zbor skupaj z državnim svetom.
- Sodna oblast – nosilec sodne oblasti so sodišča.

Izvršilna oblast – nosilec izvršilne oblasti sta vlada in predsednik republike.

Demokratska oblast v lokalnih skupnostih

1. Individualni odgovori.
2. Mestne občine v RS so: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Slovenj Gradec in Velenje.
Vir: individualni odgovori (npr.: <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/o-demokratskih-procesih/drzavna-ureditev/lokalna-samouprava-sestava-podrocje-delovanja-in-pristojnosti.html>)
3. Najmlajša slovenska občina: Ankaran
Občina z največjo površino ozemlja: Kočevje
Občina z najmanjšim številom prebivalcev: Osilnica
Občina z najmanjšo površino ozemlja: Odranci
4. Individualni odgovori.
5. Prva slika – zgradi osnovno šolo; druga slika – organizira osnovno zdravstveno varstvo; prva slika spodaj – ureja komunalno službo in odvoz odpadkov; druga slika spodaj – postavi otroško igrišče.

Druge naloge občine so še npr.: določanje simbolov lokalne skupnosti, oblikovanje volilnih enot za lokalne volitve, varovanje naravnih vrednot itd.

Povezovanje državljanov na podlagi skupnih interesov

1. Individualni odgovor.
2. a) Pravico do zbiranja in združevanja.
b) »Zakonske omejitve teh pravic so dopustne, če to zahteva varnost države ali javna varnost ter varstvo pred širjenjem nalezljivih bolezni.« (Ustava RS)
c) »Poklicni pripadniki obrambnih sil in policije ne morejo biti člani političnih strank.« (Ustava RS)
č) Individualni odgovori.
3. Individualni odgovori. Npr.: LMŠ – Lista Marjana Šarca, SDS – Slovenska demokratska stranka, NSi – Nova Slovenija – Krščanski demokrati ...
4. a) Graf prikazuje razdelitev poslanskih mest v državnem zboru po volitvah poslancev 3. junija 2018.
b) Številke označujejo število poslancev, ki jih je stranka dobila v državnem zboru.
c) Največ glasov na volitvah je dobila stranka SDS – Slovenska demokratska stranka.

Volitve: kampanja – koalicija in opozicija

1. Številke od leve proti desni in od zgoraj navzdol si sledijo: 4, 1, 6, 2, 3, 5.
2. Individualni odgovori.
3. a) Plakati, letaki, oglasi, propaganda v medijih, osebno nagovarjanje.
b) Individualni odgovori.
4. Najmanj 46 glasov.

5. Referendum, volitve za župana, volitve za predsednika države, ljudska iniciativa.
6. Referendumska glasovnica je sestavljena iz referendumskega vprašanja. Volivec izbira med možnostma ZA ali PROTI. Glasovnica za volitve vsebuje seznam političnih strank in kandidatov. Volivec glasuje tako, da obkroži zaporedno številko ob imenu politične stranke.
7. Referendum o vstopu Slovenije v Zvezo NATO, Referendum o zakonu o Radioteleviziji Slovenija.

Aktivno državljanstvo

1. Individualni odgovori.
2. Individualni odgovori.
3. Individualni odgovori.
4. a) Državljske in politične pravice
b) 42. člen ustave RS
5. Individualni odgovori.
6. Individualni odgovori.

Mediji v sodobni družbi

1. Javna TV: Radio televizija Slovenija (RTV)
Komerčna TV: Pro plus (POP TV, A kanal), Planet ...
2. Podobnost: informativni program (poročanje o dnevni novicah).
Razlika: več časa je namenjenega zabavnim vsebinam.
3. Individualni odgovori.
4. Informacije morajo biti preverjene in resnične, da se ne širijo laži, da ljudje vedo, kaj se v državi/okolici/ svetu dogaja.
5. Mediji varujejo človekove pravice tako, da ne širijo laži, niso žaljivi, poročajo o resničnih stvareh nepristransko itd.
6. Vidna sporočila: plakati, katalogi, embalaža, revije, letaki itd.
7. Članek opozarja na problem korupcije (podkupovanja) v politiki. Opozarja na problem medijske svobode, prikrievanja resnice zaradi koristi bogatih in vplivnih ljudi.

UTRJUJEMO ZNANJE

1.

PLURALEN = Omogoča različne poglede na družbo in ljudi.

LOKALNA SAMOUPRAVA = Pravica prebivalcev nekega kraja, da samostojno urejajo javne zadeve.

PASIVNA VOLILNA PRAVICA = Pravica biti izvoljen.

VELEPOSŁANIK = Predstavnik (zastopnik) neke države v tuji državi.

OBČINSKI SVET = Najvišji organ odločanja o pravicah in dolžnostih občine.

VOLILNI IMENIK = Seznam volivcev na določenem območju.

AKTIVNI DRŽAVLJAN = Državljan, ki se zavzema za koristi družbe, v kateri živi. Deluje na različnih področjih življenja in v različnih skupnostih.

DIGITALNI MEDIJI = Internet in družbena omrežja.

2.

	mandat	člani	stavba oz. zastava	naloge
državni zbor	4 leta	90 poslancev		
vlada	4 leta	ime in priimek trenutnega predsednika vlade		Delo vlade vodi in usmerja predsednik vlade, ki tudi usklajuje delo ministrov. Ministri so odgovorni za delo vlade kot celote in vsak na svojem področju.
predsednik države		ime in priimek trenutnega predsednika države		- predstavlja Republiko Slovenijo - je vrhovni poveljnik vojske - razpisuje volitve v državni zbor - razglša zakone - imenuje državne funkcionarje, kadar je to določeno z zakonom - postavlja in odpoklicuje veleposlanike in poslanike republike ter sprejema poverilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov - izdaja listine o ratifikaciji - odloča o pomilostitvah - podeljuje odlikovanja in častne naslove - opravlja druge zadeve, določene z ustavo, ter naloge, ki so določene v zakonih
občina, v kateri živiš	4 leta	župan, občinski svet, nadzorni odbor	individualni odgovori	Na območjih, ki so ji dodeljena v upravljanje, samostojno ureja in upravlja nekatere javne zadeve (npr. postavi otroško igrišče, zgradi osnovno šolo, organizira osnovno zdravstveno varstvo, ureja komunalno službo in odvoz odpadkov itd.).

3.

- Volivec mora na volišče s seboj prinesiti osebni dokument, zato da z njim dokaže svojo identiteto.
- Volilni molk je obdobje med volilno kampanjo in koncem volitev. V tem času je prepovedana vsakršna politična propaganda.
- Medijem rečemo tudi »četrti veja oblasti«, saj opravljajo nadzor nad ostalimi tremi vejami oblasti – zakonodajno, izvršilno, sodno.

- Za aktivnega državljana je značilno, da se na primer redno udeležuje volitev, spremlja politično dogajanje, se zavzema za splošno družbeno korist, deluje z namenom izboljšanja življenja ljudi v lokalni skupnosti, državi ali na drugih področjih, ki vključujejo širše skupnosti.
- Župana občine se izbere na volitvah neposredno, za obdobje štirih let. Za župana lahko kandidira vsak polnoletni državljan Slovenije s stalnim bivališčem v občini, v kateri kandidira.